

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

סח.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ה מהלכות
מאלכות אסורות ה"ל
ט סוג לאון קלו טושיע
י"ד טימן ד טע"ק א:
ב ב ג מיי שם ה"ל ט
טושיע שס טע"ק א
ו טימן שס טע"ק ב:
ג ג מיי שם טושיע שס
טע"ק ב:
ד ה מיי פ"ה מהלכות
מאלכות ה"ל י טושיע
מ"ח טי רעו טע"ק ו:
ה ו מיי פ"ה מהלכות
צבירות ה"ל טו טמג
עשין קמט טושיע י"ד טי
ש טע"ק כ:
ו ז ח מיי פ"ה מה"ל
מאלכות אסורות ה"ל יא
וע"י כהשגות וזמ"מ
ובפ"ב מה"ל שאל אבות
הטומאה הלכה ט טמג
לאון קלו טושיע י"ד טי
יד טע"ק ז:

שיימה מקובצת

אל האי פרוודור והבא
לא ה"י י"ב ע"י חו"ס'
בכורות ד מ"ו ע"ב ד"ה
דאדם: ט וא"ת מאי פשוט
יותר בזה מבוה. י"ב ע"י
חו"ס' בכורות ד"י ט ע"ב
ד"ה ובגסה:

רבינו גרשום

בהמה המקשה לילד כו.
כלומר מחמת
קיומו הוציא עובר את
ידו מבית הרחם והחזיר
ואח"כ שחטו את אמו
מותר באכילה העובר
דאי"ג והוציאו ידו לא
חשוב יצאו חוץ ממחיצתו
אבל הוציא ראשו הרי
זה כילוד אפי"ט מהחזירו
ואסור כלול אפי"ט דשחטו
את אמו לו מעלי ליה
שיחטה: מ"ט דאמר קרא
ובשר בשדה טרפה כלומר
כיון שיצא ממחיצתו הרי
זה טרפה מה טרפה דאין
לה היתר אף זה אין לה
היתר וטעם זה [ביניין]
לפרושי לקמן: הניגח הבא
אחר הנפלים כו. כלומר
אחר דאמר אדם הבא
אחר הנפלים אפי"ט שהנפל
הוציא ראשו חיי כלומר לא
כלו לו חרשיו או הנפל
היה בן ט' חרשיו שכלו לו
חרשיו והוציא ראשו מת
הבא אחריה אין בכור לכהן
דנפל כיון דהוציא ראשו
דנפל כיון דהוציא אור
אין לו לכהן חמש סליעים
מן האחרון: דאין פרוודור
בהמה וכיון הוציאו
ראשו חיי חשוב כילוד
החשיב פרוץ פנים דידיה
כלומר (כיון) [הלכה]
הוציאו ראשו מיד חשוב
כילוד וליבא (למיטר)
למילף] בהמה: הא
נמי הניגח שליח שיצאה
מקצתה. כלומר בהמה נמי
הניגח דיצאת ראשו חשוב
שליח שיצאה מקצתה
דאמרי אין שליח בלא
ולד יצאה מקצתה
ודאי עם ראשו יצאה
ואסורה באכילה יצאה
חוץ למחיצתה: אי אמרת
בשלמא החזיר דרישא
דקא. כלומר הוציא עובר
דאין ידו והחזירה מותר

בהמה המקשה. בין שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר. כדלרש
לקמן דומיא דטרפה דאין לה היתר: **סיפא מאי קב"ל**
דכיון שיצא ראשו חיי"ה תנינא. ו"ת ודילמא אלטרין לאשמעינן
לע"ג דהחזירו הוי כילוד דמההיא דכברות לא שמעינן אלא צלל
החזירו וי"ל דפשיטא ליה לכיון דצלל
חזרה הויא לידה כי החזירו נמי לא
כלום הויא ומיהו אי לאו הו"ה דכברות
לא הויא קשיא ליה אמאי אלטרין ליה
למייתי החזירו לכיון דלאטרין לאשמעינן
ליציאת ראש הויא לידה לאשמעינן נמי
אגב אורחיה דחזרה לאו כלום הוא אצל
כוליה צלל לית ליה למייתי משום האי
מידוש פורתא וזה נמי אין להקשות
דהכל אלטרין לאשמעינן דלפי מה
שצפניס אסור דלרז אסור קאי
לעובר והא לא שמעינן מההיא
דכברות דהא נמי פשיטא לכיון דחשיב
כילוד ואפי"ט מה שצפניס אסור כיון
שהולד שלם ונחמק הוא דמייעיל ליה
לקמן כמו שאפרש לקמן בעזרת האל:
טעמא דראשו מת הא ראשו חי
כו. תימה דהוה ליה
למפוך בפשיטות מלמדי ואין צבור
לכהן א"כ מני יא ראשו הוי כילוד
וי"ל משום דליכא למדמי מאי ראשו
רובו כדלמי צפ' יש צבור (בכורות מו):

דאמר שמואל אין הראש פוער צנפליס
דאמר ליה מהא דאין צבור לכהן ומשני
מאי ראשו רובו פירוש מה ראשו וגם
יא רובו אסור פריך ומייתי רובו ונמי
דנקט ראשו למידק הא ראשו חי צבור
לנחלה נמי לא הוי הלכך עיקר פרכיה
מהאי דיוקא והוה מני למיפך הכא
ממתני' דגדה דתנן (דף מה). יא כדרכו
משיא רוב ראשו ואח"כ רוב ראשו
משאל פדחמו: **אדם מבהמה לא**
יציף דאין פרוודור אבהמה. איהאי
פרוודור דהכא לא הוי כי הו"ה ליואל
דופן (מה דף טז): דאמר דמי הויא
ולד ראשו חוץ לפרוודור הוי כילוד דאי
כפרוודור דהתם איידי הכל מה היה
יכול הפרוודור לעכב הלידה כיון
שהראש מואה לו אלא פרוודור דהתם
הוה צית מחזיו ולדכה לו חוץ עובי
הירכיס הממס' את הרחם שנין
הירכיס כדפ"ה ומש"ה לא חשיב כילוד
ביציאת ראש חוץ לרחם ואין תימה על
שהלשון שוה והפירוש משתנה דכי האי
גוונא אשכחן צפ' הלוקח צהמה (בכורות
דף טז). דאמר רבי [יהושע] טינוף פוער
מכזורה דחשיב טינוף ולד ולא הוי
ההיא טינוף ולד כי האי דפ' המפלת

(מה דף טז). לרוב יולדות מטונפות: **שליח** שיצאה מקצתה אסור
באב"ה. אפי"ט מה שהיה צפניס צשעת שחיטה ו"ת היכי מוכח מיניה
דבראש הוי כילוד דלמא משום דגרינן מקצתה דמהא נמי דחי לה צפ"ק
דצ"ק (דף יח). דקאמר אמיתא דרבי אלעזר מאי קא משמע לן
דאין מקצת שליח צלל ולד תנינא שליח שיצאת מקצתה כו' וי"ל
דאם יצאת דביציאת הראש לא הויא לידה לא היה ראוי לגזור כיון
דצמקתה אי אפטר צשום פעם לצל לידה חשיבות לידה ומנהל
ליכא למפוך לשמואל דאמר צפ' יש צבור (בכורות דף טז): דאין הראש
פוער צנפליס ד"דילמא היינו דוקא צהמה אצל צאדם לא שמעינן
מהכא דהא דקמינן סיפא כסימן ולד צאשה כן סימן ולד צהמה
היינו לענין שליח דהוי סימן ולד:

בסימן ולד באשה כן סימן ולד כו. איהאי מ"ט פשוט יותר
דמה צהמה וי"ל משום דתנן צהמה (דף טז). דצאשה הוי
שפיר סימן ולד לכן קאמר דלע"ג דצהמה לא הוי שפיר סימן
ולד כ"מ צשלה שוה לצאשה:

בהמה המקשה לילד. צשעת שחיטה: והחזירו. קודם שחיטה:
מוטר באכילה. ובגמרא מפרש מאן מותר: הרי זה
כילוד. ותו לא מהניא ליה שחיטת אמו ור"ך שחיטה לעלמו אס'
נמלא חי ואס' נמלא מת הרי הוא כצלה: **חוסך מעובר צמעייה**.
והניח החתיכה צמוכה: **מוטר**.
שחיטתה כדילוף בגמרא"ש מכל צהמה
תאלכו: **מן הטחול ומן הגליות**. של
צהמה עגמה: **אסור באכילה**. ואפי"ט
שהניחו צהמה לא הותר שחיטתה.
להכי נקט טחול וכליות משום דמידי
דלא מיטרפא הוא: **גב' ואפי' עלמו**
אסור. באכילה מאחר שיצא ממחיצתו
קודם שחיטה ואפי"ט שהחזירה קודם
לכן: **ובשר צדה**. כלומר חוץ למחיצתו
להיטו לאורי שרחם זה הוה ליה מחייה
להמירו בשחיטה וכיון שיצא הרי הוא
כטרפה ולא תאלכו. וכל מי שיש לו
מחיה ויא לא כגון צשר קדשים שיאלו
נמי מהאי קרא נפקא לן (מס' דף יח):

לא אעובר. ואשמעינן דמשום יד לא
הוי כילוד: **אפי' לא החזירו נמי**.
דעובר נפקא לן לקמן מצהמה צהמה
אותה תאלכו: **וסיפא**. גופה מתי קמ"ה
דקאמרת רישא תני משום סיפא:
צבור לנחלה. צעין ולד שיהא ראוי
לחיות ואי לא ראו לחיות לא מפיק
את הצא אחריו מליטול פי שנים דכתיב
(דברים כה) ראשית אונו מי שלבו דוה
עליו יא לא ולד שחינו של קיימא שאין לב
צביו דוה על מותו"י אצל פסדיו הצבור
פוער הוא את הצא אחריו שהרי זה
פוער את הרחם: **נפל**. שלא כלו
הדשיו: **לע"פ שיצא ראשו חי**. והחזירו
ויצא אחיו שכלו מדשיו אין לידת הראשון
מפסקתו מלהיות צבור לנחלה שפיילו
נולד הנפל כולו אינו מפיק את הצא
אחריו שאין לבו דוה עמו וכל שכן אם
יא ראשו נמ. והאי דנקט ראשו נמ
צבור לכהן נקט ליה וביציאת ראשו הוי
ילוד ופוער את אחיו מצבור לכהן: **או**.
הצא אחר בן תשעה אפי' יא ראשו
של ראשון מת הויא לידת הראשון לידה
ואין הצא אחריו צבור לכהן אצל הצא
אחר בן תשעה שיצא ראשו חי צבור
לנחלה נמי לא הוי. אלא ראש הויא
לידה: **וכי סימא אשמעינן צאדם**.
דביציאת ראשו הוי כילוד והדר אשמעינן
צהמה דאדם מבהמה לא יליף דצהמה
לית לה פרוודור לפני צית הרחם שלה
וגליי הוא ומכיון שהראש יוא לידתו
ניכרת אצל אשה אין רחמה צגליי
שהירכיס הוה לה ענין פרוודור ואין

יציאת הולד ניכרת יפה עד שיצא רובו: **הא נמי תנינא**. צהמה נמי
תנינא צמתינן צפירקין דראש הוי לידה דקתינן שליח שיצאת מקצתה
אסורה באכילה חפילו מה שהיה צפניס צשעת שחיטה לפי שהשליח
סימן ולד צאשה וסימן ולד צהמה וחישינן דלמא צהמה מקצת
דנפיק יא ראש הוי כילוד הלכך כולה אסורה דשדינן לה צמר רישא
אלמא ראשו תנן דהוי לידה וסיפא דקמינן החזירו לא אלטרין:
א"א ששלמא החזירו דרישא דוקא. ולמישרי אצב גופיה איכא
למרוי סיפא דמני החזירו משום רישא אלא אי אמרת מותר
דרישא לעובר קאי אצל אצב אסור דחזרה לא מהני אמאי נקט
החזירו: **לעולם**. מותר דקמינן לעובר ודקשיא לך חזרה מאי אהני
לנקוס חתך מהניא דאם לא החזיר ר"ך להניח ממה שצפניס לצד החיזון
ולחמתו שמוקם החתך הבעלת החיזון והפנימי אסור מפני שהוא עומד
על שפת הרחם ולא קיימא ציה צהמה דלמא צמוכה הוא אצל
החזירו אפי' לחתוך לצד פנים אלא מנמלא וחותך ומקום חתך מותר
דקרייא ציה צהמה צהמה משום צשר צדה ליכא דלא לא יא
ממחיצתו. והא דרז נחמן לקמן [ע"פ] **שצחון טמא**. דילפינן צהעור
והרובצ [לקמן דף קמה]: שאצב מן החי מטמא כאצב מן הנצלה מוכי ימות

(א) בכורות מו: (ב) עליל
נה. וע"פ לקמן ע"ה.
(ג) ויפ"ש על זה שאכל
לקמן סט. ד"ה דכז טעמא
גופה וכו" (ד) [מנחות יח.
וצחוס פ"ג] (ה) [שבת ל.
ועס פסוק] (ו) בכורות מו.
(ז) לקמן ע"ה. צ"ק יא.
(ח) [לקמן ע"ה] (ט) [לקמן
ט"ז] (י) [צ"כ ק"א].
(יא) [צ"ב אפי' ל] וע"פ
מו"ס צ"ק יא. ד"ה סמימן.]

תורה אור הש"ס

1. ואנשי קדש תהיון לי
ויבשר בשדה טרפה לא
תאכלו לבלב תשלבחו
אתו. שמוה כל

גילוי הש"ס

תוס' ד"ה שליח א"ב
דדילמא היינו דוקא
בבהמה. ע"י שמונת פנים
מאירת ח"ה סימן 1:

מוסף רש"י

הוציא את ראשו. הויא
העובר את ראשו צשעת
שחיטה אמו. הרי זה
כילוד. ואינו נמך בשחיטה
אלו (בכורות מו). חותך
מעובר שבמעייה. צמעי
הבהמה ולא יא מחיה.
מותר באכילה. מותר
אמו אצב באכילה וימך
בשחיטה כעובר עגמו.
ועמא מפרש [לקמן טז]:
מכל צהמה תאלכו [ע"פ]
(ה). וראשונה חשיב
אלא מן העובר ומנמלא
צמוכה מותר [לקמן טו].
כיון שיצא בשר חוץ
למחיצתו. נגליי כשה
שאלו לו מחיה. וכל
הוא כטרפה ולא תאלכו
[קדושין יח]. מבהמה ימיה
קאי דתי. צדה שאין לו
מחיות (מכות יח). הבא
אחר נפלים. שיצא ראשו
של נפל מן חוץ כגון שחי
האומים. אחר נפל ואחר
כלו לו מדשיו. והוא נפל
ראשו מן החזירו ונמך כשר
וקדמו ונמ. וזהו האחרון
צבור לנחלה. דלאשן יא
הפסדיו. ואפי"ט דלאשן
שהוא הראשון שחט ליה
מעליה. מ"ט דנפל מהה
כמי רשית אונו. מי שלב
צביו דוה עליו אס' נמ.
יא נפל שהוא ראשון
ראשון לולו צר קיימא
הוה ואין לבו דוה עמו.
אצל לענין כל פוער הוה
ולד אחיו. דכשטר רחם
תלא מילתא וברי ראשון
פטר את הרחם (בכורות
מח). או בן ט' שיצא
ראשו מת. והחזירו ונמ.
אחי הוי צבור לנחלה דהא
ראשון ולא חשיב שאין
הלב דוה עליו. ולענין כסן
פטר רחם הוה. אצל יא
ראשון ראשו בן ט' מי
ואח"כ החזירו ומת. כשר
לנחלה נמי לא הוה אצל
אחרי (שם). שליח. הא
צהמה שיצאה מקצתה.
קודם שחיטת הבהמה.
אסורה באכילה כולה.
אפי"ט שאין צה וליד. הי"ג
סימן ולד צאשה ומימן
ולד צהמה. כלומר מימן
ששאלו סימן ולד בן
צאשה בן צהמה. שאין
שלא צלל ולד אלא צעמו.
וחישינן שאלו צחמו מקצת
שליח קודם שחיטה הוה
רובו כי הוי כילוד ואינו נמך

שחיטת האם (ב"ק יח). וע"ג דלא נפק אלא פורתא. וליכא למימר כל מימיו הולד היה שם.
שמה צחמו מקצת יא ראש הולד והרי הוא כילוד [לקמן ע"ה].

(א) נראה ד"ל כלומר מניח דהוא לא ראש הוי ליה דאמר אס' הכל וכו'.